

Norris svari pred mahinacijami trusta elektrike

Je, da bo trust kontroliral pravici strani in iz predstavnika kandidata

Washington, D. C. — (FP) — V svojem govoru na konferenci predsednikov je senator Norris izjavil, da se trust elektrike pripravlja, da bo selekcijski kandidati demokratske in republikanske stranke, katerih je prebranih, da bodo izbrani njegovim interesom. Norris ni omenil imen, vendar je bilo jasno, da misli Hoover in Owen D. Younga.

Električni trust ima silen vpliv na ameriško politiko, je Norris. "Protesti so milijoni propagande in njegov vpliv na navadnega šolake, direktorja do urada predsednika Združenih držav. Podvrgel je članom državnih zakonodajnih teles smerne raznim komisijam in političnim strankam. V njih mestih je dobil kontrolno nadzorstvo."

Reguliranje poslovanja električnih družb se je izjavilo, da v večini slučajih bolj koristi pri kontroli trusta. Ta bilanca se že pripravlja k temu naskoku, kajti ona si prizadeva za privilegije selekcijskih kandidatov na republikanski in demokratični konvenciji. Znamo, da se tu, da se bo kampanja za volitve ali katera koli druga stvar, s čim se bo skušalo zmagati, glavni problem in obrniti pot volitev v drugo smer. To bo v tej bitki podpiral oba kandidata z denarjem, ker ve, da bo izgubil nikogar, pa naj volitve ali drugi kandidat. Norris v Hoover zastopata iste interese in trust ne bo nasprotje prvega ne drugemu."

Na konferenci so bili tudi zastopniki farmerskih organizacij, noben se ni dotaknil uspešnosti vlade v socializaciji kolektivizaciji kmetij. Edin William Hirt, sponsor McNamara-Haugenovega načrta farmerske pomoči, je omenil, da se bo moč kapitalistična družba baviti problemom restavriranja ekonomske enakopravnosti za farmerske, toda takoj je pristavil, da ga ne sme razumeti v smislu, da on goji kakšne posebne metode do komunistov, socialistov ali drugih radikalcev.

Peč v skrbah radi Palestine
Atkan, 14. marca. — Papež je pred nekaj dnevi informiral, da ne odobrava načrta angličanskega nadškofa Burburya, ki hoče obiskati svetino in cerkev Božjega groba v Jeruzalemu. Papež pravi, da ni nič proti temu, če Canterbury obišče Božji grob kot katoličan, ne pa kot predstojnik angličanske cerkve. Cerkev Božjega groba je v oskrbi grških, armenskih, koptskih kristjanov; protestantske cerkve, ki so tudi kopte, so izključene. Nadškof Burbury potuje v Palestino, da bi ogledal angličanskega milijardarja Morgana.

Uspesni delavci v Nemčiji v pretepu med seboj
Berlin, 14. marca. — Komunistični in fašistični brezposelnostni delavci, ki so stali v dolgi vrsti pred uradom državnega zaplavljanja proti brezposelnosti, so se danes napadli med seboj. Vse je začelo zbadati med seboj nato je prišlo med njimi krvavega pretepa, v katerem je bilo enajst delavcev ranjenih.

Slavka jeklarskih delavcev
Birmingham, Ala. — Tristo jeklarskih delavcev pri Birmingham Steel Co. je zastavkalo, ko je odredila mezdno znižanje za deset odstotkov.

Sodnik odločil v prilog unijski

Dejal je, da imajo unije pravico piketirati neunijska podjetja

Chicago. — (FP) — Sodnik Robert Gentzel, član vrhovnega sodišča okraja Cook, je zavrgel peticojo Michigan Cleaners & Dyers Company, ki je skušala izposlovati injunkcijo proti uniji čistilcev obleke, ki je poslala svoje člane, da piketirajo podjetje, ki je uposloilo neunijske delavce.

Sodnikov odlok se glasi, da imajo unije pravico piketiranja neunijskih podjetij.

Louis Hollman, predsednik kompanije, se je pritožil, da se je bilizna skril za polovico, odkar je unija odredila piketiranje podjetja. Piketi nosijo napise, s katerimi naznanjajo, da je kompanija sovražna unijam delavcem in tako odvračajo odjemalce. Sodnik je izjavil, da je taka taktika od strani organiziranega delavstva upravičena, če se piketi ne poslužujejo nasilstev.

Sodnikov odlok, ki je vzdržal pravice unijam delavcev in zavrgel peticojo za injunkcijo, je bil sprejet z veseljem na znanje v unijah in krogih. Navadno so bile take peticoje predložene sodniku Denis J. Sullivanu, ki je znan kot zagovornik odprte delavnice in je vselej ustregel delodajalcem, ki so vprašali za injunkcijo.

Par dni prej je neki drugi sodnik obsodil tri čuvaje omenjene firme na plačitev denarne kazni, ker so napadli unioniste, ki so piketirali podjetje in jim zadajali lažje poškodbe. Unija je v svojem boju proti neunijski firmi izvajala dve važni smagi, ki sta ugoden precedent v boju proti openšarjem.

Angleški delavci zahtevajo obračun z razkolniki

Mosley, njegova žena in mladi Baldwin pozvani, da odlože poslanske mandate

London, 14. marca. — Delavski volilci v okrožjih, ki jih zastopajo v zbornici Sir Oswald Mosley in njegova žena Cynthia ter mladi Oliver Baldwin, so pozvali omenjene poslance, naj odlože svoje mandate. Ti trije s dvema drugima vred so izstopili iz delavske stranke radi spora z MacDonaldom in zdaj skušajo ustanoviti novo stranko. Volilci, člani delavske stranke, zdaj zahtevajo, da se trojica umakne iz zbornice, ko je zavrgla program delavske stranke. Vse kaže, da Mosley s svojimi razkolniki, dobi malo pristaev med delavci za svojo novo stranko.

Sinoči je bila MacDonaldova vlada spet v nevarnosti padca in zmagala je le z večino petih glasov v parlamentu. Sli je za plačete uradnikov v rudniškem departmentu. Konservativci so predlagali, da se plače znižajo za \$500 letno, toda vlada se je uprta temu in liberalci so ji pomagali, da je bil torijski amandament poražen s petimi glasovi večine.

Mehiški prezident noče ruske kolonije

Mexico City, 14. marca. — Predsednik Rubio je danes vetiral načrt za ustanovitev kolonije ruskih emigrantov v Mehiki. Načrt je bil narejen v Združenih državah in mehiški departmentu za notranje zadeve, ga je odobril, toda Rubio je odločil, da mora Mehiko najprej skrbeti za svoje brezposelne delavce. Predsednik je odstopil svoji dve veliki haciendi (farmi), več tisoč brezposelnih železničarjem.

PREDSEDNIK FEDERACIJE JE RAZOCARAN

Green ni pričakoval, da bo predsednik Hoover vetiral Wagnerjevo predlogo

Washington, D. C. — (FP) — "Ameriški delavci, zaposleni in nezaposleni, so bili bridko razočarani, ko je predsednik vetiral Wagnerjevo predlogo." Tako se glasi izjava William Greena, glave Hooverjeve akcije, s katero je ubil predlogo, ki je predvidevala federalno kooperacijo z državami pri iskanju dela za brezposelne.

"Razlogi, katere je predsednik podal, ko je vetiral načrt, niso prepričevalni," pravi Green. Ker je bilo ameriško delavstvo silno zainteresirano v sprejetje Wagnerjeve predloge, se amaterski predsednikova akcija za krut udarec delavcem v industrijskih središčih te dežele, ki so bili vrženi v brezposelnost.

"Organizirano delavstvo je podpiralo načrt in je vodilo agitacijo tri leta ter končno doseglo, da je bil sprejet v obeh zbornicah. Ta trud je bil zaman, ker je predsednik ubil akcijo z vetiranjem."

"Ameriški delavci, posebno brezposelni, bodo videli v ti akciji sovražni čin od strani vlade. Tekom te krize so pokazali veliko potrpežljivost in lojalnost in so bili že radi tega upravičeni do pomoči, ki jo je vseboval Wagnerjev načrt. Toda Hoover se je izrekel proti načrtu in delavci so se sedaj snali v brezupnem in brezmočnem položaju."

Scripps-Howardovo časopisje piše, da je bil glavni vzrok, da je Hoover vetiral načrt, dejstvo, ker je predlogo sestavil demokrat in republikanski vodje niso hoteli, da bi si demokratična stranka lastila to zaščito, zato so pritiskali na predsednika, da jo je ubil. Da bi strankarski motivi privedli predsednika do tega koraka, je sicer dvomljivo, toda na drugi strani je tudi resnica, da ni Hoover navedel niti enega konkretnega razloga, ki bi upravičeval njegovo akcijo.

Udarec kaznilniškim izdelkom

Madison, Wis. — Zakonski načrt, ki je bil predložen državnemu parlamentu, predvideva kazni za osebo, firmo ali agencijo, ki prodaja blago, katero je bilo izdelano v kaznilnicah in ni zaznamovano kot tako.

Načrt je v prvi vrsti naperjen proti premoči, ki se pošilja v državo in ga kopijejo jetniki, toda vključuje tudi druge vrste blaga, ki ga izdelujejo jetniki. Dalje prepoveduje sklepanje pogodb med posameznimi firmami in jetniškimi upravami glede dobave in razpečevanja kaznilniškega blaga.

Požar v zadrzni koloniji

New Llano, La. — Požar, ki je nastal radi eksplozije parnega kotla v pralnici, je nekaj časa grozil z uničenjem velikemu delu te zadrzne kolonije. Sele po večurnem trudu se je gasilec posrečilo omejiti ogenj, da se ni razširil na bližnja poslopja. Ogenj je velik udarec za kolonijo, ki je šele pred enim letom zgradila moderno pralnico in jo je sedaj požar uničil.

Agitator aretiran

East Liverpool, O. — Roy Mahoney, član zidarske unije in aktivni agitator, je bil aretiran, ko se je udeležil demonstracije brezposelnih delavcev. Pridrzan je bil v zaporu na obtožbo kršenja zakona proti kriminalnemu sindikalizmu. Razpečevanje radikalnih tiskovin se v smislu tega zakona smatra za kriminalen prestop.

Preganjanje delavskih agitatorjev

Oborožena drhal ugrabila agitatorja in odvetnika, ki ju je zagovarjal ter jih odvedla iz mesta

Dallas, Tex. — (FP) — Iz vseh strani Amerike dežujejo protesti na tukajnjega župana ter na državnega gubernerja radi nasilnega ugrabljenja Louis Hursta in C. J. Cederja, delavskega organizatorja, ki sta vodila agitacijo za pristop v unijo med jeklarskimi delavci, ter odvetnika George Clifton Edwardsa, ki ju je zagovarjal pred sodiščem. Oba organizatorja sta izginila brez sledu in njuni prijatelji so v strahu, da ju je drhal umorila.

Coder in Hurst sta bila aretirana pred enim tednom v dvorani, kjer se je vrtil šah jeklarskih delavcev. Policija ju je silno pretepla v zaporu in odvetnik, ki prakticira svoj poklic v Dallasu že dvajset let, je bil tudi obsojen na plačitev globe \$100 in poslan je bil v zapor na obtožbo, da je s svojim nastopom razžalil sodišče.

Ko je Edwards plačal delno kazni, je bil izpuščen iz zapore, nakar je skušal izposlovati izpušitev svojih klientov iz zapore na obljubo, da bosta takoj zapustila mesto. To je dosegel, toda ko je trojica odšla iz sodniške sobe, jo je pred poslopjem čakala močna oborožena drhal.

Drhal je s revolverji prisilila odvetnika, da je vstopil v pripravljeni avtomobil, organizatorja pa sta bila potisnjena v drugega. Ko je drhal prišla zunaj mesta, je izpušila odvetnika v grobnico, da ga bo ubila, če bo kdaj zagovarjal delavske agitatorje. Kaj se je zgodilo z ostalima, ni znano. Tukajšnji dnevnik "Dallas News" je poročal, da sta bila odvedena v oddaljeni kraj, kjer ju je drhal pretepla in potem izpušila. Sedaj ni še nobenega poročila, kaj se je prav za prav zgodilo z njima in nihče ne ve, kje se nahajata.

Bivši državni senator in prominenten politik H. Bascon Thomas, zahteva, da gubernertakoj podvzame korake proti članom drhali, ki je odgovorna za zločin, ki je sramota za državo. Thomas zahteva, da gubernertakoj dodeli nagrado za aretacijo osebe, ki so sodelovali pri ugrabljenju organizatorjev in poznane ter spoštovanega odvetnika, ki ju je zagovarjal.

Nova revolta v jeliški jelišnici

Eden ubit in trije ranjeni. Bombe za soljenje udule upor

Joliet, Ill. — V soboto popoldne je izbruhnil upor v tukajšnji jelišnici in v bitki s stražarji je bil eden kaznjencev ustreljen, drugi pa umira za ranami; ranjena sta bila še dva upornika in eden strank. Straža, pojačana s policijo iz mesta, so potlačile upor po dveh urah z bombami za soljenje. Nekaj čez 1000 kaznjencev se je uprlo v jelišnici, ko so bili pri kosilu. Uporniki so okupirali jelišnico, kuhinjo in bližnje prostore, kjer so brez malega vse demolirali predno jih je straža poglala z bombami v poslopje s celicami. Kasneje so izbrali 43 vodilnih upornikov in jih uklenjene v železju vrgli v samotne celice.

Tapetniki se vrtili na delo

Philadelphia, Pa. — Dvesto tapetnikov, ki so zastavkali pri Magee Upholstering Co., ker je odredila redukcijo meze za 15 odstotkov, se je vrnilo na delo, ko je bil dosežen kompromis s posredovanjem arbitražne komisije.

PROCES PROTI KOMUNISTOM ODPOKLICAN

Zadeva je že stara in se tiče navala na komunistično konvencijo v michiganski šumi

Benton Harbor, Mich. — (FP) — Okrožni sodnik C. E. White je upošteval peticojo, da se odpokliče sodnijski proces proti petdesetim komunistom, ki so bili aretirani in obtoženi kršenja zakona proti kriminalnemu sindikalizmu v notornem navalu 1. 1922 na konvencijo delavske (komunistične) stranke.

Ceprev je preteklo že osem let od tega dogodka, se je obravnava vrnila samo proti dvema komunistoma, W. Z. Foster je bil oproščen, ker se porota ni mogla zediniti glede krivde. Pokojni Charles E. Ruthenberg, ki je bil tajnik stranke, je bil spoznan krivim kršenju zakona proti kriminalnemu sindikalizmu in je bil obsojen od treh na deset let zapore. Proti obojici je bil vložen prijav na zvezno vrhovno sodišče, da se zaščiti komunistom pravice zborovanja. Ruthenberg je umrl 1. 1927 na posledicah operacije na slepiču in vrhovno sodišče ni nikdar izreko odloka v tej zadevi, akoprev je bila v tem času komunistična stranka razglašena za legalno.

Odvetnik H. S. Gray iz Benton Harborja in odvetnik Maurice Sugar iz Detroita sta zahtevala, da se odpokličejo obtožbe proti ostalim komunistom. Zahteva sta utemeljila na dejstvu, da so bili obtoženci pripravljeni na obravnavo, če bi jih bilo razglašeno za legalne.

Med obtoženci so tudi Jay Lovestone, Robert Minor, Rose Pastor Stokes, Ella A. Wright in Edgar Owen. Konvencije se je udeležil neki špijon zveznega justičnega departmanta, ki je postal član delavske stranke in je bil poučen o vseh skrivnostih ter je obvestil oblasti, da so navalile na konvencijo.

Butler napoveduje boj za tekstilni trg na Kitajskem

Raleigh, N. C. — General Smedley D. Butler, ki se je nedavno izognil procesu pred vojnim sodiščem radi razvalitve italijanskega diktatorja, je v svojem govoru pred tekstilnimi tovarnami napovedal boj med Združenimi državami in Japonsko za tekstilni trg na Kitajskem, ki se prav lahko razvije v krvav konflikt.

Njegov govor je bil tujskojoč, vendar državni tajnik ni prosi oproščenja japonske vlade, kot je storil v Mussolinijevi aferi. Investicije ameriških bankirjev na Japonskem so nizke v primeru z investicijami, ki jih imajo v Mussoliniji.

Mrtvoudna dvojčka poskusila s samomorom

Chicago. — Dvajsetletna dvojčka Stephen in Thomas Hall, 2731 Congress st., sta bila od osmega leta mrtvoudna in dan s dnevom sta sedela drug poleg drugega na stolu, ki je bil narejen nalašč za nju. Bila sta veliko breme za svojo 42-letno mater, ki je morala skrbeti še za štiri manjše otroke. Pokvečena fanta sta to spoznala in zadnji petek sta sklenila, da rešita mater tekega bremena. Zavila sta strup. Zdej se nahajata v bolnišnici in zdravniki še ne vedo, če ostaneta pri življenju ali ne.

Obtožbe proti stavkarjem zavrzene

Danville, Va. — Obtožbe nesposobnega obnašanja in kaljenja javnega miru, ki so bile pred par meseci vlozene proti stavkarjem, je sodišče zavrglo radi pomanjkanja evidence.

Muste pobija illinoiski kompromis

Pravi, da mirovni pakt pomeni izdajstvo rudarjev

New York. — (FP) — A. J. Muste, načelnik Konference za progresivno delavsko akcijo, je v imenu organizacije podal izjavo, kjer silno kritizira in obsoja mirovni pakt, ki je bil sklenjen med Walker-Fishwickovo grupo rudarake unije in John L. Lewisom.

Muste opozarja na razne obodolžitve in primke, s katerimi sta se obkladali nasprotni skupini in očitali druga drugi graft in korupcijo. Dalje Muste naglašala, da ni imelo članstvo nobene besede pri sklepanju mirovnega pakta in je bil napravljen na temelju sodnijskega odloka, ki je pripomogel, da so voditelji uporne skupine vrgli orožje iz rok in se podvrgli Lewisu. Howat se ni strinjal s kompromisom, niti se ne strinjajo rudarji v West Virginiji in v nekaterih drugih državah, ki so se pridružili reorganizirani uniji.

"Konferenca za progresivno delavsko akcijo si lahko čestita, ker ni hotela indorsirati Howat-Walkerjevo gibanje in je opozarjala na nevarnost, ki mora priti, ker ni bilo gibanje že v začetku pošteno, progresivno in militantno," se glasi izjava. "Mi absolutno odklanjamo vsako zvezo s tem najhujšim izdajstvom, ki so ga izvršili nad rudarji neodkritostni in nesposobni voditelji."

Reorganizirana unija zapra svoj stan

Predsednik Howat zapustil svoj urad

Springfield, Ill. — Reorganizirana frakcija rudarske unije United Mine Workers of America, kateri je predsedoval Alexander Howat, je v petek 13. marca zaprla svoj stan v Springfieldu, pokoreča se razsodbi sodnika Harry Edwardsa v Dixonu, ki je razsodil, da je "rudarska unija, kateri predseduje John L. Lewis, edina postavna unija rudarjev."

Joseph Londrigan, Howatov odvetnik, je rekel, da drugega niso mogli storiti. Pregledali so knjige in izročili imenik članstva odborikom v Indianapolisu. John H. Walker, ki je bil izvoljen za predsednika illinoiskega distrikta v zadnjem decembru, prevzame Fishwickovo službo 1. aprila.

Massachusetts zahteva konvencijo za odpravo prohibicije

Boston, Mass. — Država Massachusetts je prva, ki je 13. t. m. pozvala kongres, naj skliče ustavodajno konvencijo po državah za odpravo ali amandiranje osemanajstega amandamenta. Resolucija, naslovljena na kongres, je bila sprejeta v legislaturi brez večje opozicije. Zdej je treba, da se 31 drugih držav stori isto predno bo kongres primoran sklicati konvencije.

Vlada posodila čez 40 milijonov blivim vojakom

Washington, D. C. — Prvi teden po sprejetju bonusnega načrta v kongresu je vlada prejela 966,973 prošanj za posojilo na bonusne certifikate in nakazala je za \$40,358,811 posojilnih čerkov. Toliko samo v enem tednu. Vsota, ki je bila nakazana v drugem tednu, je veliko večja.

Aretacije stavkarjev

Philadelphia, Pa. — Policija je spet pričela s aretacijami stavkarjev, ki piketirajo tovarne Apex Hosiery Co. Unija nogavčarskih delavcev pgroča, da se je v enem dnevu aretiranih več kot sto stavkarjev. Uradniki pravijo, da se bo nadaljevalo s piketiranjem vzlic injunkcijam in nasilstvu policije.

VELIKE POVODNJI OGROŽAJO JUGOSLAVIJO

Sava narašča in se razliva. Potresni sunki v Macedoniji se ponavljajo. Veliki zemljstki planovi na Francoskem

Belgrad, 15. marca. — Nadaljnja dva potresna sunka sta se danes pojavila v Macedoniji. V Piravi so se podirle zadnje hiše, ki so še ostale od zadnjega potresa. Ena oseba je bila ubita.

Belgrad, 14. marca. — Jugoslavija, prizadeta valed potresa, stoji danes na pragu nove katastrofe. Silno deževje zadnjih dni in naglo taljenje snega v toplem vremenu je povzročilo naraščanje rek, ki se razliva po dolinah in ravninah. Sava je še prestopila bregove v več krajih. V Mitrovici je voda dosegla rekordno višino povodnji v letih 1919 in 1924. Od Noje do Stare Gradiške je vsa pokrajina poplavljena in kmetje so komaj rešili živino in neka drugega imetja.

Včeraj je v Belgradu padal čuden dež. Vsaka kapljica je pustila na obleki živo rumen madež. Ta pojav se pripisuje v zraku, ki ga je dvignil potres v Macedoniji in veter ga je zanesel daleč na sever.

Včeraj so se ponovili rahli potresni sunki v Macedoniji, kamor se vračajo begunci, ki so zadnji teden zapustili svoja porušena bivališča. Osem vasi je popolnoma razdejanih in prebivalstvo biva v vojaških šotorih.

Paris, 14. marca. — Velika nesreča je zadela prebivalce dveh vasi na pobočju gore Mont Blanc, ko se je včeraj po dolgotrajnem dežju odtrgala velika masa zemlje, kamenja in blata v višini in lesa v dolino. Premikajoča plast je bila poldrugo miljo široka in okrog 50 čevljev debela in s seboj je vlekla cele gozdove. Plaz je popolnoma pokril dve vasi, toda kmetje so pravčasno pobegnili. Predno je masa dosegla tretjo vas, se je razcepila v tri veje in to je rešilo kraje, ki so bili v nevarnosti.

Wolman imenovan za profesorja ekonomije

New York. — Dr. Leo Wolman, ki je bil sadnji enajst let direktor raziskovalnega oddelka pri Amalgamated Clothing Workers uniji, je bil imenovan za profesorja v ekonomskem departmentu na Columbia univerzi. Svojo službo nastopi v prihodnjem letu. Kot ekonomski svetovalec v organizaciji oblačilnih delavcev, je Wolman dosegel, da je bil sprejet načrt zavarovanja proti brezposelnosti. Ta organizacija je bila ena prvih, ki je ustanovila sklad za podpiranje brezposelnih, v katerega prispevajo člani unije in delodajalci. On je tudi direktor dveh bank, ki jih je ustanovila unija, od katerih je ena v New Yorku, druga v Chicagu.

Pleskarji glasujejo o petdesetih

Los Angeles, Cal. — Uradniki distriktnega koncilja pleskariskih unij naznanjajo, da je izdosedanega rezultata glasovanja razvidno, da se bo velika večina članstva izrekla za petdnevni delovni teden. Akcija ima namen, pomagati brezposelnim članom do dela in zaslužka.

Thakel zastavkali

Bridgeport, Conn. — Pričakovana stavka tkalcev pri Balex Looms Co. v znak simpatije napram tkalcem pri Sidney Blumenthal Co., ki so nedavno pustili delo radi ponovne redukcije mezd, je prišla. Tristo tkalcev je demonstrativno odšlo iz tovarne in se pridružio ostalim stavkarjem.

V deželi solnca

Napisal za Prosveto Zvonimir Kosem

I.

Na smrtni postelji jim je rekel oče: "Stopite k meni, moji sinovi, Ivan, Luka, Matevž, da čujete mojo poslednjo voljo!" In pristopili so k njemu svi trije sinovi. In oče je rekel prvemu sinu: "Ti, Ivan, vzemi iz omare moj meč! Če ga boš znal v življenju prav rabiti, ti bo v srečo. To je tvoja dedščina."

Ivan je segel očetu v roko: "Hvala vam, oče! Meč je zdaj moj." In oče je rekel drugemu sinu: "Tebi, Luka, dajem svojega konja. Če ga boš znal v življenju prav rabiti, ti bo v srečo. To je tvoja dedščina."

Luka je segel očetu v roko: "Hvala vam, oče! Konj je sedaj moj." In oče je rekel tretjemu sinu: "Tam v kotu sloni moja popotna palica. Tebi jo izročam, Matevž. Če jo boš znal v življenju prav rabiti, ti bo v srečo. To je tvoja dedščina."

Matevž je segel očetu v roko: "Hvala vam, oče! Popotna palica je zdaj moja."

In še jim je rekel oče: "Ne bodite žalostni, sinovi moji, ker vam nisem zapustil bogastva! Največje bogastvo tiči v vas samih, v vaših srcih; kdor ga bo dvignil in razdelil, bo osrečil ne le samega sebe, marveč ves svet."

To je rekel oče in je umrl.

II.

Ko so pokopali sinovi očeta, so zaklenili hišo in se zbrali pod lipo sredi vasi. Ivan opasan z mečem, Luka na konju, Matevž s popotno palico v roki.

Prvi je izpregovoril najstarejši sin Ivan: "Z mečem si hočem osvojiti svet! Moje srce bo srečno šele tedaj, ko mi bodo podložni vsi narodi, kar jih živi pod solncem. Slava — to bo moja sreča. Ustvaril si bom deželo solnca, kjer bom kraljeval samo jaz."

Drugi je izpregovoril srednji sin Luka: "Konj je učen kakor ptica. Z vsega sveta si hočem nagrabiti zlata in srebra ter ga znositi na kup. Zgraditi si bom dal zlati palačo, sedel bom na zlatem prestolu in živel kakor v raji. To bo moja dežela solnca, zlato in srebro, katerih kralj bom samo jaz."

Tretji pa je izpregovoril najmlajši sin Matevž:

"Ne z mečem, ne s konjem se ne more meriti moja popotna palica, pa vendar ne menjam z vama, brata. Kakor hrepentna vidva po slavi in bogastvu, kakor si želita sreče le samo zase, tako želim osrečiti jaz ne le samega sebe, marveč ves svet. Vse svet bodi dežela solnca, kraljica v njej ljubezni!"

In lipa jim je zašumela v alove. Ivan z mečem na desno. Luka na konju na levo. Matevž s popotno palico v roki po sredi.

III.

Vas je bila prazna, ljudje na polju. Sredi polja je obstal Ivan, dvignil svoj meč proti solncu in govoril:

"Glejte moj meč, ljudje! Očetov blagoslov je z njim. Sužnji ste bili doslej, ljudje, ta meč pa vas bo odrešil. Kdor hoče prostost — z menoj, da si ustvarimo deželo solnca!"

In ljudje so zavrisnili: "Vsi hočemo prostost! — nič več nečemo biti sužnji. Pozdravljen, naš odrešenik! S teboj pojdemo v deželo solnca!"

In popustili so pluge, oborožili se z motikami in kosami ter hiteli za Ivanom.

Vas za vasjo, polje za poljem — meč bleščal v solncu, ob meču Ivanov glas:

"Glejte moj meč, ljudje, sužnji, meč, ki vas bo odrešil! Z menoj v deželo solnca!"

Vojaka naraščajoča, s hribom v doline hrumeča, iz dolin na ravnine deroča. Kakor blisk do sleherne kočice, do slehernega trpina: "V deželo solnca!" In iz črnih podzemskih rovov in iz zakajanih tvornic, iz trgov in iz mest — za Ivanovimi koraki pljuskajoča povodenj dežele solnca željnih ljudi.

In kakor se izlivajo vse reke v morje, tako se je izlila od vseh strani sveta Ivanova vojska na najširšo zemeljsko ravan, kjer so jo že čakali zapuščeni kralji in cesarji s svojimi četami.

Tri dni in tri noči je trajal boj. V zlatozorju četrtega jutra, ko so ležali vsi kralji in cesarji z odsekanimi glavami v mlaki svoje krvi sredi bojišča in so bile vse kraljevske in cesarske čete do zadnjega vojaka množina Ivanova v mesto in ga izvolila za kralja vseh ljudi, vseh narodov, za kralja vsega sveta.

In Ivan je rekel: "Glejte, ljudje, zdaj smo si ustvarili deželo solnca!"

IV.

Luka je vihral na svojem konju čez hrib in plan in zašel v mračnem gozdovju med razbojnike. Razbojniki si ga pogostili, potem pa so ga odvedli s seboj v najglobljo votlino in mu razkazali lonce in vreče z nagrabljenim zlatom in srebrom.

Luka pa se je samo nasmešnil: "Vse to ni nič, prijateljski — kapljica v morju! Glejte mojega konja! Očetov blagoslov ga spremlja. Če hočete zares deželo solnca, kjer bo zlato in srebro zatemnilo solnce samo — z menoj!"

In takoj so se dvignili razbojniki: "Vsi hočemo že zlata in srebra, vsi deželo solnca! Ti si od sedaj naprej naš poglavar, naš vodnik — zaukaj, vodi nas!"

Vsi na konjih, Luka v ospredju. Vsi vriskajoči, Luka v ospredju z iztegnjeno desnico:

"V deželo solnca!"

Kamorkoli so pridrveli, do kakršnihkoli razbojniških jam in potepuških brigov so se priklutili, povsod je grmel poglavarja Luke glas:

"Po zlato in srebro — z menoj! Deželo solnca si bomo ustvarili!"

In iz vseh jam in iz vseh brigov na konje švigajoči razbojniki in potepuhi so drli za vabljivim glasom.

Ves svet so poplavili urni jezdec, grabili zlato in srebro in izginjali težko obloženi na konjih v najtemnejše goščave, v najbolj skrit brig, ki si ga je izbral Luka za svoje prebivališče. Tako so grabili in znašli na kup leto in dan. Ko je bil kup tako velik, da se v njegovem bleisku obledelo solnce, so se vrnili in sezidali zlati palači. Sredi najlepše dvorane so postavili zlati prestol, na prestol pa so posadili Luka.

In Luka je rekel: "Glejte, ljudje, zdaj smo si ustvarili deželo solnca!"

V.

S popotno palico v roki je romal Matevž iz domače vasi po dolini in se pogovarjal s pticami, ki so zvržele po drevju. Če je srečal zajca, ali srno, se jima je dobrohotno nasmešnil, kakor se nasmešne prijatelj prijatelju, potem pa je pospešil svoje korake.

Cudno se je zdelo Matevžu, da je svet tako prazen. Kakor rumena buča, ki zraste zato, da jo pojedo svinje, a ne da bi se kdo po njej sprehajal. Nikjer nobenega človeka. Ceste so samevale, hiše ob cestah so bile zaklenjene, okna zagrnjena. In jablana, med hišami raztresena, so pošumevale tako skrivnostno...

Dolgo je romal Matevž. Pa se je posvetila pred njim široka reka — med obrežnimi jelami, pred napol podrti kočjo, pa je sedel starec z dolgo sivo brado in se solnčil.

Matevž je legel na trato poleg starca in vprašal:

"Kako to, da se je svet tako izpraznil? Ali so se ljudje pomrli?"

Starec je pokazal z roko v daljavo:

"Sli so... vsi so šli... v deželo solnca..."

Samo jaz sem ostal, starec, ki ne verujem nikomur več razen svojemu srcu. Tu čakam, da me reši in odreši smrt..."

Matevž je poskočil:

"Zdaj vem, kaj se je zgodilo, zakaj so vse ceste tako prazne! Saj smo se odpravili v svet, da si ustvarimo deželo solnca... In Ivan in Luka sta bila hitrejša od mene... Starec, ti pa nikar nič ne žaluj, ker si ostal sam. Vsi ti tisoči in tisoči, ki so šli iskat deželo solnca, se bodo vrnili, razočarani in potrti. Ti, starec, ki nisi veroval vabljivim besedam, boš vriskal pa še ob zadnji uri, ker deželo solnca imaš sam v svojem srcu. Tu pri Tebi bom ostal, tudi jaz ubog in zapuščeni, samo z ljubeznijo v srcu, dokler se ne povrnejo ljudje, zapeljani in ponižani, da jih potolaži in dvigne moja ljubezen."

In Matevž je objel starca.

(Konec prihodnjice)

Brez postelje, brez stolov, brez omare. Vse je že zastavila mati za kruh. Le nizka mizica in samovar.

Ob oknu je nagromaden kup cunj, tam je ležalo za devet teles.

Mati ne spi, ne sme. Siva copate. Težke so trepalnice, padajo kot dvoje peruti. Pa šivanka zdrane ob podplatu v prst. Vzdrmi se v nove skrbi:

"Oh nesrečni moji črviči! Jaz pa dremam in čakam jutra, ko jih bo zaprosilo devet: kruha! Še to noč moram končati ta par!"

In znova vbada, vbada v trd podplat. Vsako noč.

Tri dni že Pepče molči in tri noči.

Na kolcu ob stezi je staknil kos plesnivega kruha in ga do mrvice pojedel. Tri dni ga je vilo v trebuhu, da je strahotno vikal. Potem ni mogel več.

Onemogel leži že tretjo noč. Tolikrat ga pozove mati od mize, kjer šiva:

"Pepče, ali bi kruhka; maslenega sem prinesla, Pepče..."

Nič. Niti ne zgane se.

Sredi noči pa vzkrikne v divjem strahu:

"Mama, volk, volk! Bo me! Jo!"

Šivanje ji je zdrsnilo z naročja, pokleknila je k sinku, z roko mu je šla na čelo in bridko vedela:

"Pepče moj, prvi boš moral od mene... Ubožec moj mali, ni volka, ni ga, sem ga ubila, s sekiro sem ga..."

"Strop se podira, mama, name leti," je bled zakrllil z rokami.

"Ne, Pepče, ujela ga bom, ne bo nate padel; glej, ga že držim..."

Odgrinjala se je grmada cunj, drobne glavice so pokukale, oči so vpraševale...

"Pepče je bolan, močno bolan. Njegovega angelčka prosimo,

da bi mu vrnil zdravje; angelček varih..."

Čisti glasovi so domolili za brata Pepčeta.

Angelček ni šul. Daleč je bil tisto noč. Pepče je ugašal. Z glave mu je puhtel ogenj, v nogah pa je ležal mrz. In ta mrz je lezel naprej, preko kolen. Plazil se je do srca.

Ugasnila je sveča...

Osem jih je čepelo ob njegovih posteljici, osem negodnih ptic. Tipali so brata: lahko so šli s prstki do njegovih ust, do zaprtih oči, do voljnih las. Pa so zopet zastrmeli v mater, v nje ne oči, široko odprte in polne solz.

"Zebe ga, mama. Odejmo ga po glavi!" je predlagal Lojzek. "Pa zakaj ne vstane." Verica je zvedavo uprla oči v mater.

"Pusti, bo že. Naj spi. Boli ga, zato ne vstane," se je domislil Lojzek.

Govorili so tiho, skoro tipali so za besedami. Cutili so, da je pri njih nekaj strašno drugačnega kot druge čase. Nekaj težkega kot kamenje in mrzlega, da so se stisnili k materi. Pa niso vedeli, odkod ta volil mrz, zato jih ni ogrela materina bližina.

Včeraj še so vsako uro peli tisto strašno pesem, ki se zaje v materino srce kakor leden nož: "Kruha mama, lačni..."

Danes se ni spomnil niti eden: noben ni lačen in žejen; dovolj jim je more, ki leži nad njimi kot vampir.

V bridkost je raslo v materi: "Osem jih še imam. Eden za drugim bodo šli. Marija, tebi sem jih dala; vseh osem je tvojih, zato ne stori, da bi jaz odšla, dokler bo živel še kateri teh. Ne smem odtod. Ne mogli bi umreti brez mene..."

Jelica je videla mater in njeno srce je iskalo besede:

"Mama, jaz nisem nič lačna, prav nič, Tinec tudi ne, Lojzek tudi ne, Ivanek tudi ne... noben ni lačen, mama..."

S suho roko jo je mati pobožala po mehkih kodrih.

"Pridkana si, Jelica," se ji je zahvalila.

Cepeli so ob vznokju cunj, na katerih je ležal bled mrlič, utrgan bel cvet.

Skozi špranjo so zvezde žarele, mesec je blestel kot daljna baklja.

"Mama, mene je strah," se je Tinec stisnil k materi.

"Pepče, mama, glejte Pepče!"

Pri špranji gleda — in ima kruha, cel kos belega..."

"Pepče!"

Sop belih, izsušenih ročic se je stegalo proti špranji:

"Pepče, meni, meni..."

Z velikimi očmi v neskončni ljubezni in žalosti je gledala mati na osem lačnih angelcev, ki so stegali roke iz strganih rokavov v votlo noč...

Karl Dantz:

Pot v življenje

V starem veku je bil na otoku Kreti velik grad. Imenoval se je labirint. Ker je bil zgrajen zato, da se izgubi vsak, ki je šel v njega.

V njem je bila pošast, ki je bruhala ogenj in požirala ljudi. In morali so jo krmiti s človeškim mesom, leto za letom, da jo nasitijo in da ne zdviga iz grada.

Mladenice in mladenke, najmočnejše in najlepše v vsej deželi so ji metali, da jih požre.

Starši so tožili in jadikovali, da morajo žrtvovati svoje najljubše in najboljše. Toda niti z roko niso ganili, da se tega ubranijo.

Dokler ni prišel nekdo, ki jim je pokazal, kako je treba končati z žrtvovanjem ljudi.

Tedaj je bilo hipoma konec davljenju.

Ta je imel to pamet in pogum. Klopčič preje je pritril ob vrodu v grad in jo je medpotoma odvijal, da najde pot nazaj.

In potem je pošasti z mečem odsekal glavo.

Pred menoj ste, vi Tezeji, dečki in deklice, in hočete v labirint.

Poguma imate zares veliko, to se vidi iz vas.

Toda, ali res veste, kaj vse vas čaka? Ali veste, da je vaše lastno življenje labirint? Ali poznate pošast, ki žre človeška življenja?

Ni mrtva, čeprav ji je grški junak odsekal glavo.

Ne, živa je kakor kdajkoli prej in namesto ene glave jih je dobila sto.

In postala je tako velikanska, da je nikdo sam ne more več premagati.

To boste videli že jutri, vi mizarji, ve tkalci, vi kovači, vi delavci pod zemljo.

S tisoč krempelj grabi, s tisoč plamenih puha, v tisoč skrivališčih, preži in išče svojih žrtev med mladeniči in mladenkami.

Ali veste to? Smejite se mi: to ni nič novega, že davno vemo to.

Res? Vsi ste že to vedeli? Morem vam reči samo to-le: Zavedam vas za vaš pogum, s katerim hočete iti nad pošast.

Lahko vam dam klopčič preje v roke, da najdete pravo pot. Samo konček za prve korake. Drugo si morate sami poiskati.

IZ NEW YORKA

bodo glavni parniki odhajali v določeni red:

Mar. 20.—Aquitania na Cherbourg
" 21.—Augustus na Neapelj
" 26.—Majestic na Cherbourg
" 27.—Ile de France na Havro
" 28.—Cleveland na Hamburg
" 28.—Satornia na Trst
" 28.—Leviathan na Cherbourg
" 31.—Ile de France na Havro
Apr. 3.—Olympic na Cherbourg
" 10.—Paris na Havro
" 15.—Vulcania na Trst
" 15.—Aquitania na Cherbourg
" 16.—Europa na Bremen
" 17.—Majestic na Cherbourg

Apr. 24.—Ile de France se vrne skupno potovanje za 1. maj

Apr. 29.—Mauritania na Cherbourg
Maj 1.—Satornia na Trst
" 1.—Paris na Havro
" 6.—Aquitania na Cherbourg
" 15.—Ile de France na Havro

Maj 20.—Vulcania na Trst — skupno potovanje

Maj 22.—Paris na Havro
" 22.—Aquitania na Cherbourg

Jun. 5.—Ile de France na Havro — glavno skupno potovanje

Jun. 6.—Satornia na Trst
" 12.—Paris na Havro
" 21.—Bourgaria na Cherbourg
Skupni izlet KSKJ.

Za pojasnila o kabinah, cenah, polnih listih, permitih itd. se obrnite na prednjo

LEO ZAKRAJEK

Midtown Bank of New York

630 — 9th Avenue, New York, N. Y.

Ali ste naročili na dnevnik "Prosveto"? Podpišite svoj list!

NAROČITE SI DNEVNIK LIST PROSVETA

Členjeni brat (sestra) S. N. P. J. I.

Po sklepu 9. redne konvencije se sedaj lahko naroči na list Prosveta k prijatelju ideja, dva ali tri člani iz ene družine in iz enega naslova k naročniku. List Prosveta stane za vsa enako, za člana ali nečlane \$0.50 na leto naročnine. Ker pa člani še plačajo pri anketu \$1.50 za tobi, se jim to prikaže k naročnin. Mi priključimo enega, dva ali tri člane k eni družini k eni naročnin. Torej sedaj ni vzkoka, reči, da je list za drag za člana S. N. P. J. List Prosveta je valja lastnina in gotovo skoraj v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Torej sedaj imate priliko, da se tudi vi naročite na dnevnik Prosveto. Cena lista Prosveta je: Za Zdrži. drlake in Kanado \$0.50 — Za Cloro in Chicago je... 1.50 1 tednik in... 4.50 2 tednika in... 2.50 3 tednike in... 2.40 2 tednika in...

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali novca. Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaše lastnina.

Pojasnilo: Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član S. N. P. J. ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bo moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to tako naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dolga vsoto listu Prosveto. Ako tega ne store, tedaj mora upravništvo listu datum za to vsoto naročniku.

PROSVETA, S.N.P.J., 1657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priložite polnjam naročnine na list Prosveto vsoto \$...

Ime... Čl. družina...

Naslov... Driava...

Mesto... Star naročnik...

Nov naročnik... Čl. družina...

Ustavite tednik in ga priprišite k moji naročnin od sledečih članov družine:

Ime... Čl. družina...

Ime... Čl. družina...

Ime... Čl. družina...

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA

V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovanskem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene smerno, unijačno delo prve vrste.

Plašite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue

CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTMENA POJASNILA

OTROCI

"Mati, ali je še kaj?"

Pepče je slaboten kot drevesce, ki se suši; rumen v obraz; zmerom je lačen, zmerom čemeren.

Devet jih je.

Devet jih je započelo oči v skledo kot v globok vodnjak. S širokimi žlicami zajemajo v močnik, jih zvrhajo in vlečejo po skledi do roba; devet stez pe-lje od sklade do ust, devet belih stez...

"Čigava je ta žlica, na moje mesto hodi. Tukaj sem jaz! Mati, Pepče moje je."

Tinec obupno zaveka.

"Pepče, pred sabo je, dosti bo za vse." Mati je videla: Marija; če nam ti ne pomoreš...

Marija, vsaj naj bodo tvoji, daj jim kruha...

Noben se ni ozrl na mater, ne

na Tineka, ne na Pepčeta. Vsa je strel na svoje mesto v skledi in segal tja.

Mati je zajela v skledo. Kot bi jedla, je žvečila in kot bi pogoltnila; pa je prinesla le do ust. Tisto, kar je enkrat zajela v žlico — je bila njena večerja. In nihče ni videl, da njene žlice ni več v skledi; štiri druge so segale na njeno mesto. Mati je molčala. Gledala je na osem najstarejših oči; a strahom strme v skledo, ki se prazni...

"Mati, ali je še kaj?" je ponovil Pepče, ko je zadel z žlico v dno.

"Ali bi še?"

"Se!" je jeknilo iz osemih grl.

Enega glasu ni bilo: Jelica je molčala. Deset let je imela, pa je že videla v svo materino bridkost. Videla je, da z materinega mesta v skladi zajemajo druge žlice